

Skötselplan för Fallamosse östras naturreservat i Nässjö kommun

1.	Syftet med naturreservatet	3
2.	Beskrivning av området.....	3
2.1.	Administrativa data	3
2.2.	Topografi, geologi och hydrologi	4
2.3.	Historik och markanvändning.....	5
2.4.	Växt- och djurliv	5
2.5.	Friluftsliv	6
2.6.	Bebyggelse och anläggningar	6
2.7.	Källförteckning.....	6
3.	Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	7
3.1.	Övergripande mål med skötseln.....	7
3.2.	Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3.	Oplanerade övergripande åtgärder	10
3.4.	Friluftsliv och gränser	10
3.5.	Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	11
4.	Dokumentation och uppföljning	12
4.1.	Uppföljning av skötselåtgärder.....	12
4.2.	Uppföljning av bevarandemål.....	12
	Bilagor	12
	2a Artlista.....	12
	2b Skötselplankarta.....	12

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2024 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 13 december 2024.

Vid frågor om skötsel av naturreservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en skogs- och myrmosaik med högmosse, öppna kärr, skogbevuxen myr och naturskogsartad barrblandskog
- bevara myrens hydrologiska värden
- bevara biologisk mångfald knuten till en skogs- och myrmosaik med högmosse, öppna kärr, skogbevuxen myr och naturskogsartad barrblandskog
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- högmosse, öppna kärr och skogbevuxen myr lämnas i huvudsak utan åtgärder, för att formas av intern dynamik och andra naturliga processer
- efterlikna en naturlig störningsregim för att gynna förekomsten av tall och lövträd i barrblandskogen genom i första hand återkommande naturvårdsbränning, i andra hand genom brandefterliknande åtgärder
- yngre skog naturvårdsrestaureras
- diken och torvtäcker läggs igen
- åtgärder för att gynna hotade och hänsynskrävande arter i första hand knutna till områdets högmosse, öppna kärr, skogbevuxen myr och barrblandskog ska kunna genomföras

2. Beskrivning av området

2.1. Administrativa data

Namn	Fallamosse östra
Skyddsform	Naturreservat
Areal	134,6 hektar (ha) varav vatten 0 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Myllrande våtmarker, Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Nässjö
Socken	Almesåkra

Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar
Mittpunktskoordinater	N 6376903 – E 472683 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	ca 4 km sydväst om Almesåkra kyrka och ca 7 km sydöst om Malmbäcks samhälle
Fastigheter	Davidstorp 1:3, Davidstorp 1:9, Davidstorp 1:10, Kärrabo 1:6 och Kärrabo 1:7 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 4
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	39,4 ha
Impediment	33,2 ha
Våtmark	62 ha

Naturtyper***Natura 2000-habitat***

Öppen högmosse	60 ha	Högmosse (7110)	60 ha
Öppna kärr	2 ha	Öppna mossar och kärr (7140)	2 ha
Skogbevuxen myr	39,6 ha	Skogbevuxen myr (91D0)	39,6 ha
Barrblandskog	28 ha	Taiga (9010)	20 ha
Ung barrskog	10 ha	Ej natura 2000 habitat	

2.2. Topografi, geologi och hydrologi

Fallamosse östra består huvudsakligen av ett vidsträckt öppet myrområde som med skogbevuxna myrar och delar av fastmark med barrskog skapar ett myllrande myrkomplex. Naturreservatet är beläget drygt 350 meter över havet och området är överlag flackt med enbart 5 meters höjdskillnad mellan högsta och lägsta punkten. Smålands och Sydsveriges högsta punkt, Tomtabacken som är 377 meter över havet, ligger strax sydväst om Fallamosse. I väst rinner Ekelsjöån som är enda vattendraget i naturreservatet, annars är Fallamosses hydrologi väldigt intressant genom sin dränering som på vissa ställen sker under torven och där vattnet endast hörs porla i slukhål. Fallamosse östra ligger inom Lagans avrinningsområde och Skållåns delavrinningsområde.

Fallamosse ligger på en moränmark med berggrund huvudsakligen bestående av granit. Jordarten är sandig morän, men huvudsakligen består området av ett tjockt lager torv.

2.3. Historik och markanvändning

I utkanterna av Fallamosse östra finns det här och var mindre påverkan från tidigare torvtäkt och dikning. Från generalstabskartan från slutet av 1800-talet och ekonomiska kartan från 1950-talet kan man utläsa att det inte har hänt så mycket mellan fördelningen av mosse, skog och skogbevuxen myr. Fallamosse östra har tillhört utmarken. På kartan från 1950-talet syns en del åkrar nära kanten av mossen i öster (precis utanför naturreservatet), vilka man kan se spår av i terrängen även idag. Mossen är förhållandevis orörd men enstaka diken och små torvtäkter finns i de östra delarna.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom naturreservatet.

2.4. Växt- och djurliv

Fallamosse östra utgör cirka en tredjedel av myrområdet Fallamosse. Fallamosse östra är en skog-myrmosaik med ett stort myrområde uppdelat av skogklädda fastmarksholmar. Området är mycket tilltalande med stora öppna mossar och kärr och det är en av landets högst belägna högmossar. Mossarna har en frisk vegetation med vitmossor, tuvull, tuvsäv och ris. Mossen utgörs av hölJOR och tuvsträngar och på några ställen finns mycket djupa, långsträckta gölar. Mot kanterna övergår den öppna mossen i en bred randskog med låga tallar, där skvattram och olika bärris dominerar fältskiktet. I området finns det gott om dvärgbjörk som här och var bildar täta buskage. Dvärgbjörk är vanlig i norra Sverige men för södra Sverige förekommer arten endast sällsynt på myrar. Närmast kanterna mot fastmarken finns laggkärr med arter som dystarr och taggstarr. På vissa platser förekommer fält med myrlilja.

De låga fastmarksholmarna är bevuxna med mestadels naturskogsartad barrskog vilket förstärker intrycket av vildmark. Här finns gott om torrakor och lågor och marken domineras av husmossa med inslag av bland annat blåbärsris. Skogen domineras av gran där enstaka träd har vuxit sig både gamla och grova. På sina håll kan man se den rödlistade hänglaven garnlav hänga i den gamla barrskogen där även gammelgranslav växer flera meter upp på trädstammarna. Förutom gran förekommer även tall, björk och

enstaka andra lövträd som asp och rönn. Skogen är förhållandevis enkel att gå i trots ganska stora mängder av död ved. Fallamosse östra är en lämplig miljö för skogshönsen tjäder, orre och järpe samt för ljungpipare på myren. Djurlivet är dåligt undersökt.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5. Friluftsliv

Fallamosse är idag relativt otillgängligt då det är långt från större tätorter. Flera delar av området kan vara svåra att ta sig fram i men ett besök kan ändå vara värt mödan för den som vill uppleva ett stort myrområde. Enklaste sättet att besöka området är genom Höglandsleden som går genom naturreservatets södra del. Leden passerar både den öppna högmossen och den naturskogsartade barrskogen vilket ger möjlighet till en omväxlande naturupplevelse. Leden är spängad över mossen och virket i spången byttes runt år 2020.

2.6. Bebyggelse och anläggningar

Det finns ingen bebyggelse, ledningar eller andra anläggningar inom naturreservatet.

2.7. Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Registerblad NRO06024.

Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2020:4.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1. Övergripande mål med skötseln

Målet med skötseln är att bevara Fallamosse östra som en sammanhängande myrmosaik med dess högmossar, öppna kärr och skogbevuxna myrar och naturskogsartade barrblandskogar. Fallamosse östra ska också hysa ett artrikt djur- och växtliv med för naturtyperna karaktäristiska arter. De diken och små torvtäcker som finns läggs igen där det är möjligt och föregås av en hydrologisk utredning. Barrblandskogen sköts genom att efterlikna en naturlig störningsregim med i första hand återkommande naturvårdsbränningar. Om det är svårt att genomföra naturvårdsbränning får mindre åtgärder göras för att gynna förekomsten av tall och lövträd i barrblandskogen. Vid behov får den öppna myren röjas på igenväxningsvegetation.

Naturreservatet är indelat i 2 skötselområden:

1. Mosse
2. Barrblandskog

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1	Mosse	95,1 ha
Naturtyp:	Öppen högmosse	60 ha
	Öppna kärr	2 ha
	Skogbevuxen myr	33,1 ha
Natura 2000-habitat:	Högmosse (7110)	60 ha
	Öppna mossar och kärr (7140)	2 ha
	Skogbevuxen myr (91D0)	33,1 ha

Områdesbeskrivning

Området består av öppen högmosse med omgivande skogbevuxen myr som domineras av tall. Det förekommer även små områden med sumpskog dominerad av björk. Den öppna mossen är glest bevuxen med senvuxna små tallar. Tallarna i sumpskogen är av varierande ålder och storlek. Tillgången på död ved är måttlig. Mossen

domineras av olika vitmossor och tuvull med inslag av ljung, odon, skvattram, dvärgbjörk, vitag och myrlilja. På högmossen finns det här och var både gölar och dråg. Mossen och särskilt den öppna mossen är till stor del opåverkad av diken. De diken som finns är i ytterkanterna och i skogbevuxen myr.

Bevarandemål

Fallamosses högmosse ska förbli öppen och den skogbevuxna myren ska domineras av tall. Området ska domineras av vitmossor i bottenskiktet och tuvull i fältskiktet. Det ska finnas inslag av arter som ljung, odon, skvattram, dvärgbjörk, vitag och myrlilja. Det ska finnas äldre tallar och både stående och liggande död ved. Den öppna mossen och den skogbevuxna myren ska få formas av en naturlig dynamik och en naturlig hydrologi. Arealen öppen högmosse ska vara ca 60 hektar, arealen öppna mossar och kärr ca 2 ha och arealen skogbevuxen myr ca 33 ha.

Restaureringsåtgärder

- Avvattnande diken kan efter särskild utredning läggas igen, i syfte att återställa områdets naturliga hydrologi och förhindra uttorkning av mossen. Vid igenläggning av diken får gran tas bort som har vuxit upp på de torra delarna längs dikenas kanter.

Löpande skötselåtgärder

- Området lämnas huvudsakligen utan åtgärder
- En eventuell framtida igenväxning av nu öppen högmosse får vid behov röjas, i syfte att bibehålla arealen öppen högmosse med dess biologiska mångfald. De röjda träden lämnas kvar.
- Delar av den skogbevuxna myren gränsar till barrblandskogen i skötselområde 2 och kan komma att beröras av naturvårdsbränning (se specifikationer under skötselområde 2)
- Eventuell luckhuggning för att gynna utvecklingen av äldre tallar får göras vid behov

Skötselområde 2	Barrblandskog	39,5 ha
Naturtyp:	Barrblandskog	23 ha
	Skogbevuxen myr	6,5 ha
	Ung barrskog	10 ha
Natura 2000-habitat:	Taiga (9010)	20 ha
	Skogbevuxen myr (91D0)	6,5 ha

Områdesbeskrivning

Inom naturreservatet förekommer det områden med äldre barrskog som utöver sina naturvärden bidrar till att bilda mosaiklandskapet i Fallamosse östra. Skogen domineras av gran men i vissa delar är tall vanligare. Det finns både gamla och grova träd, medelålders träd och unga träd. Gran är dominerande bland de unga träden. Det finns enstaka lövträd som björk, asp och rönn. Marken domineras av olika mossor och på sina håll förekommer det gått om bärris. Inom hela skogen förekommer det rikligt med både stående och liggande döda träd.

Delområde 2a utgörs av tät ca 20 år gammal skog som domineras av björk och gran med inslag av enstaka tall, asp och rönn.

Bevarandemål

Skogarna ska vara naturskogsartade barrblandskogar med gran och tall och med inslag av lövträd främst björk och asp. I väster ska tall dominera på några myrholmar. Skogen ska främst få utvecklas genom en intern dynamik som ska säkerställa en flerskiktad och olikåldrig barrskog med inslag av olika trädslag. Inslaget av död ved ska på lång sikt vara rikligt och det ska finnas både stående och liggande död ved i olika nedbrytningsfaser. Delar av barrskogen ingår i ett område lämpligt för naturvårdsbränning. Arealen taiga ska var minst 20 ha och på sikt öka till ca 35 ha.

Restaureringsåtgärder

- Inom delområde 2a görs senast år 2030 en naturvårdande röjning av främst gran och björk i syfte att skapa en gles och luckig skog. Om det är möjligt utan att skada andra naturvärden ska röjningsresterna transporteras ut ur naturreservatet. Alternativt kan det eldas upp på plats. Efter 10-20 år får ytterligare en naturvårdande röjning eller utglesning av träden göras.
- Eventuella diken kan efter särskild utredning läggas igen, i syfte att återställa områdets naturliga hydrologi. Vid igenläggning av

diken får gran tas bort som har vuxit upp på de torra delarna längs dikenas kanter.

Löpande skötselåtgärder

- I första hand ska kontrollerade och lågintensiva naturvårdsbränningar i intervaller om 20 till 50 år genomföras. Fuktstråk och myr utelämnas vid bränning så långt det är möjligt. All eventuell bränning ska föregås av noggrann planering och utredning samt omgärdas av nödvändiga säkerhetsarrangemang.
- Om naturvårdsbränning inte är möjligt att genomföra kan istället punktvisa insatser göras för att gynna förekomsten av tall och olika lövträd. Det kan vara luckhuggning, röjning av ung gran, punktbränning eller markstörning.
- Delar av området kan stängslas tillfälligt för att gynna föryngring av tall och lövträd.

3.3 Oplanerade övergripande åtgärder

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att bekämpa för området invasiva eller främmande arter.

Vid behov får åtgärder genomföras för att undvika eller begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Inga träd ska föras ut ur naturreservatet.

3.4 Friluftsliv och gränser

Höglandsleden går igenom en del av Fallamosse östra och bidrar till att underlätta besök i området. Några ytterligare anordningar planeras inte för besökare i naturreservatet.

För lokalisering av friluftsanordningar, se karta bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till naturreservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Naturreservatet ska ha en egen sida på Länsstyrelsens webbplats med information om områdets naturvärden och tillgänglighet.

Upplysning

Höglandsleden med tillhörande spång passerar genom naturreservatet. Leden får fortsatt underhållas av den som är ansvarig för leden.

3.5 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationstavla/or	Där Höglandsleden passerar naturreservatet	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Restaureringsåtgärder som naturvårdande röjningar och utglesning	Skötselområde 2a	Den första genomförs senast år 2030 och därefter ytterligare en gång 10-20 år senare
Naturvårdsbränning	Skötselområde 2	I intervaller om 20-50 år
Hydrologisk återställning av diken	Skötselområde 1 och 2	Efter särskild utredning
Brandefterliknande åtgärder som luckhuggning, röjning av ung gran, markstörning och punktbränning	Skötselområde 2	Vid behov om inte naturvårdsbränning är genomförbar

Tillfällig stängsling för att gynna föryngring av tall och lövträd	Skötselområde 2	Vid behov
Luckhuggning för att gynna äldre tall	Skötselområde 1	Vid behov
Röjning av igenväxningsvegetation på högmossen	Skötselområde 1	Vid behov

4. Dokumentation och uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

Bilagor

2a Artlista

2b Skötselplankarta

Urval av arter inom Fallamosse östra naturreservat

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad 2010/2015 men 2020 bedömd livskraftig), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (Länsstyrelsen, Värdefulla myrmarker i Jönköpings län), AP (Artportalen).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Mossor			
Långfliksmossa (<i>Nowellia curvifolia</i>)	S3	2002	SKS
Lavar			
Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>)	S2	2018	LST
Garnlav (<i>Alectoria sarmentosa</i>)	NT, S3	2018	LST
Kattfotslav (<i>Arthonia leucopellaea</i>)	S3	2002	SKS
Svampar			
Vedticka (<i>Fuscoporia viticola</i>)	S2	2018	AP
Fåglar			
Ljungpipare (<i>Pluvialis apricaria</i>)	EU	2006	LST

Orre (<i>Lyrurus tetrix</i>)	EU	2006	LST
Tjäder (<i>Tetrao urugallus</i>)	EU	2006	LST

Källförteckning

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020.

Bilaga 1 till fågeldirektivet

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 2006. Värdefulla myrmarker i Jönköpings län, Meddelande 2006:5

Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning

Skogsstyrelsen 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper.

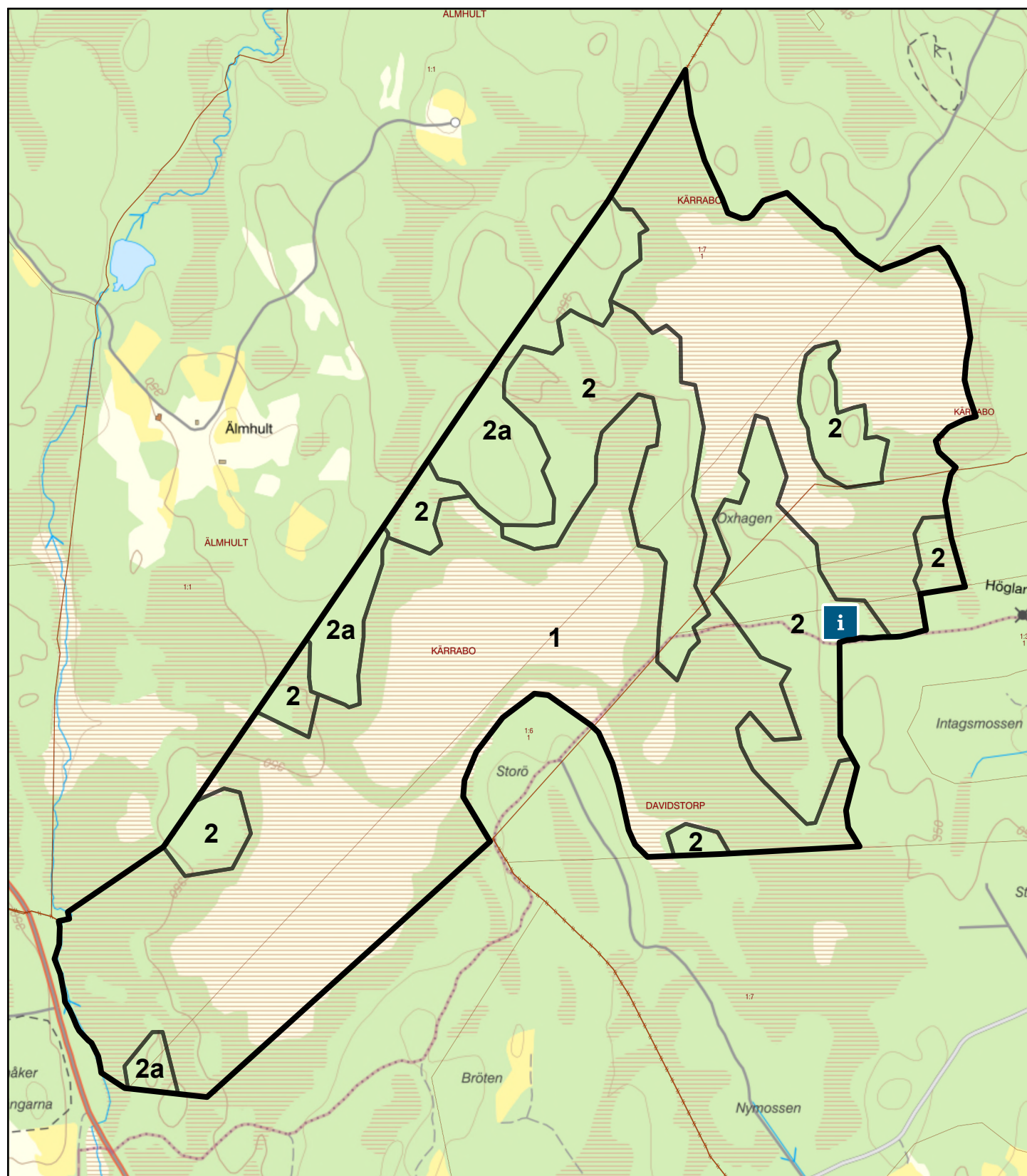
Fallamosse östras naturreservat

Bilaga 2b

Skötselplankarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2024-12-13, dnr 850-2018

- Naturreservatsgräns Fallamosse östra
- Skötselområden
- Information

Skala 1:10 000

